

אורח נטה ללון

(המשך)

מלבד ראובן ושמעון לוי ויהודה וכו' שקבועים רוב הימים בבית המדרש אתה מוצא שם את איגנץ. איגנץ אינו בא להתחמם, ואין צורך לומר שהוא בא ללמוד ולהתפלל. מסופקני אם יודע אפילו לקרות את שמע. נער משולח היה איגנץ בילדותו ולא למד בחדר, וכשהגדיל היה מתגלגל ברחוב עד שבאה המלחמה ועשאוהו חייל. משחזר מן המלחמה נעשה קבצן פושט יד, ואם בא לבית המדרש הריהו בא לגבות צדקה ממני. שמיום שאנו מסיקים בבית המדרש אני מרבה בישיבה וממעט ביציאה והוא בא להפרע ממני.

לכבודי אני תיקן איגנץ את לשונו ומבקש צרכיו בלשון הקודש ומאנפף ואומר מעות. וכשפושט ידו אינו נועץ בי את פניו. יודע איגנץ שאני נותן לו אפילו אינו מראה לי את מומו. מיום שאירע אותו מעשה שפשט לו דוליק כוס יי"ש על מנת שישתה בחור שבפניו שהוא במקום חוטמו וגערתי בו בדוליק ואמרתי לו אפשר אדם שנולד מאשה ישראלית יתאכזר כל כך נכנסה אהבה יתירה בלבו של איגנץ אלי ושמעתי שאמר אלמלא לא נצרך לא היה נוטל ממני מעות. ועוד אמר איגנץ אלמלא לא היה נוטל הייתי נותן לו על כרחו. לפי שרחמני אני ולבי טוב ואיני יכול לראות בצער חברי ונותן מעצמי אפילו אין מבקשים ממני.

איגנץ אדם צנום וזקוף ופניו חלקות ואין בהן בליטה, חוץ מן השפם שלמטה מחלל חוטמו שמזדקר קצת ועולה, ועושה את חלל חוטמו כמין סטלא. וסימני כבוד תלויים לו על לבו, קצתם זכה בהם על ידי מעשיו וקצתם נטל מחבריו שנפלו במלחמה וקשט בהם את עצמו. קודם לימות המלחמה היה

מטפל בסוסים ומושך עמו נוסעים מעגלה לעגלה, ופעמים היה משמש שליח לדבר עבירה. אף על פי שלא היה צורך בו, שלענון זה היו שליחים אחרים, שהיו עומדים על פתחי המלונות לסייע לעוברי עבירה, שמעדיפים את גופם יותר מנפשם. נחלקו עליו אנשי שבוש, יש אומרים אמו ישראלית היתה ואביו גוי. מעשה היה בכפר אחד סמוך לעירנו לפני ארבעים שנה ויותר שבערב יום הכיפורים הלך המוזג ואשתו לעיר להתפלל בציבור והניחו את קרובתם הקטנה חולה. בלילה באו ליסטים וגזלו את בית המזיגה והציתוהו באש. מצא ליסטים אחד נערה שנתחבאה בגן ואנסה ונולד מהם איגנץ. ויש אומרים אביו ואמו מישראל, אלא אביו רשע היה ונתן עינו באחרת והניח את אשתו כשהיא מעוברת וברה, וכשנולד איגנץ קשה היתה על אמו פרנסתו, הלכה והניחתו בבית הכנסת הגדול בגל השמות שבעזרה. ראה אותו בעל עגלה חשוך בנים ונטלו והביאו לביתו וגילגל עמו עד שהגדיל ונעשה אדון על עצמו. כמדומני שנשא אשה או עמד לישא אשה. באה המלחמה והלך למלחמה. במלחמה פגע בו רציץ ורציץ את חוטמו. והיה מתגלגל בבתי חלאים של הגייסות עד שפסקה המלחמה וחזר לשבוש ונעשה קבצן. ומומו סייע אותו ליטול צדקה בראש. אף על פי שיש בעירנו כמה קבצנים בעלי מומים אין אחד מהם מתפרנס יפה כאיגנץ. יש במומו של איגנץ מה שאין כן בשאר מומים, ששאר בעלי מומים כגון חשוכי ידים, עד שאתה שוקל בדעתך במה יטול אותו עני את פרוטתו והלא אין לו יד נמצאת שוכח ליתן לו. כיוצא בהם קטועי רגלים. עד שאתה מכניס ירך בכיסך נמצאת עובר עליו והולך והוא אין לו רגלים לריוץ אחריו, מתוך כך אתה מסיח דעתך ממנו. מה

שאיך כן איגנץ שפושט ידו ורץ אחריו ומביט כך בשלושת החורים שבפניו וקורא פיענינודי מיד אתה זורק לו פרוטה, ובלבד שלא יביט כך, כל שכן כשהוא אומר מעות, שהמלה יוצאת מפיו כדבר מאוס ומחלחלת בחלל של חוטמן שניטל ממנו.

יפה עשיתי שרבתי עם דוליק ריב עני. אבל דברים שאמרתי לו אפשר אדם שנולד מאשה ישראלית יתאכזר כל כך על עולב זה לא היו לטובתי וכשבא מעשה לידי ראיתי שאני אכזר כמותו. אותו היום שבא איגנץ בראשונה לבית המדרש לגבות צדקה ממני אמרתי לו שיכנס לבית המדרש ויתחמם. שמע ונכנס. כשעמדתי לילך לא מצאתי את אדרתי, למחר מצאתי את איגנץ מלוכש באדרתי. הפשטתי אותו את אדרתי. נעץ בי את עיניו ואת החור שבמקום החוטם ואמר לי אפשר אדם שנולד מאשה ישראלית יתאכזר כל כך על אחיו ויפשוט אותו את אדרתו ביום צונן כזה. במדה שמדדתי לדוליק מדד לי איגנץ.

פרק שנים ועשרים / ג' בחינות

נשוב לעניינינו. בכל יום ויום, מתפללים אנו בבית מדרשנו הישן שלש תפילות ובשבת ארבע תפילות. מה אספר תחילה ומה אספר בסוף. מצד השכל הפשוט ראוי לספר תחילה בששת ימי המעשה שהם מפרנסים את הגוף ומצד השכל העליון צריכין לפתוח בשבת שמפרנס את הנפש, אלא מאחר שימי המעשה קדמו בבריאה נתחיל בהם.

הקיצור, בכל יום ויום מתפללים אנו שלש תפילות בציבור ובשני חמישי מוציאין ספר וקורין בתורה. הולך לו שליח ציבור מן החיבה לחיובל ומציא ספר נעולה עמו למגדל

שקורין שם, מניח את הספר על השולחן ופותח ואומר תגלה ותראה מלכותו עלינו בזמן קרוב ויחון פליטתנו ופליטת עמו בית ישראל לחן ולחסד ולרחמים ולרצון וכו' וקורא בתורה. וקודם שמחזיר הספר להיכל אומר יהי רצון לכונן בית חיינו וכו' לקיים בנו חכמי ישראל וכו' שנשמע ונתבשר בשורות טובות ונחמות ויקבץ נדחינו מארבע כנפות הארץ וכו' ומבקש על אחינו בני ישראל הנתונים בצרה ובשביה, העומדים בין בים ובין ביבשה שהמקום ירחם עליהם ויוציאם מצרה לרוחה ומאפלה לאורה ומשעבוד לגאולה וכו'.

איגרות באו מאחינו יוצאי שבוש שכל תיבה שרויה בדמעות וכל אות צווחת אוי, אחר שיצאו משבוש נתלכטו כמה ימים בדרך ונתגלגלו לכמה מקומות עד שיצא ממונם והוצרכו לבוא לידי מתנת בשר ודם, שמתנתם מועטת וחרפתם מרובה, לסוף עלו בספינה ונסעו בים ועמד עליהם הים לטבעם, שאותה ספינה רעועה היתה ולא היתה ראויה לנסיעה. ויש סברה שנתכוין בעל הספינה לטבעה כדי ליטול דמי אחריות ולעשות לו חדשה. (על ספינה זו ועל נוסעיה כתבו הכותבים וסיפרו מספרים והחסיירו לספר שהיתה מלאה מישראל). נמלטו מן הים ועלו ליבשה — יבשה עשתי בהם כליה. כל מקום שבאו פלטים בכניסתם. וכשהשתדלו גדולי ישראל וביקשו עליהם לפני השרים ואדוני העיר הניחום ליום או לשני ימים ולבסוף הוליכו אותם לעיר אחרת. ומה שאירע אותם שם אירעם בשאר הערים. כל הארצות נעשו להם כגיהנם, אלא שבגיהנם בידונים בחול ונינוחים בשבת והם אין להם מנוחה עולמית.

(עוד יבוא)